

M:BE Màster
Barcelona-Europa
Literatura i història
comparada
dels intel·lectuals

Direcció: Antoni Martí Monterde
Subdirecció: Teresa Rosell Nicolás
Universitat de Barcelona
Facultat de Filologia
Grup de Recerca
Literatura Comparada
en l'Espai Intel·lectual Europeu

M:BE Postgrau 2:
Història
de l'Europeisme
Cultural
a Catalunya

Direcció:
Dr. Antoni Martí Monterde
Subdirecció:
Dra. Teresa Rosell Nicolás

Coordinadors:
Àlex Matas Pons
Bernat Padró

Curs 2018-2019

Pla docent

CURS MONOGRÀFIC
CIUTATS PER A PENSAR EUROPACoordinació: Teresa Rosell
Professorat:
Maria Patricio Mulero Àlex Matas, Borja Bagunyà,
Tomàs Meinhardt, Bernat Padró, Teresa Rosell,**Objectius:**

Resulta força evident que ciutats com ara Londres, Berlín o París han estat —o són— capitals gairebé indiscutibles d'Europa, en algun moment, i per raons molt clares. Però la idea d'Europa no s'escriu només des dels grans centres de poder econòmic o polític, sinó que es troba en totes i cadascuna de les seves geografies culturals. Quan aquestes geografies es perceben des de la perspectiva de la literatura, emergeix un altre mapa d'Europa en què hi ha ciutats on la literatura hi ha fet una contribució insubstituïble. Aquest curs vol documentar i reflexionar sobre el paper de ciutats que, des de situacions de complexitat de vegades semblant, però sovint molt més marcada, que la de Barcelona, aporten un llegat de preguntes sobre Europa que convé tenir present per pensar també la nostra ciutat, en tant que ciutat amb una clara vocació europeista. Aquesta primera edició del Curs Ciutats per a pensar Europa reflexionarà sobre la relació entre literatura, ciutat i idea d'Europa a partir de vuit casos concrets: Weimar, Lviv, Cracòvia, Lisboa, Belgrad, Sarajevo, Trieste, i Barcelona.

Continguts:**Història comparada de les ciutats: perspectiva des de Barcelona**

Professorat: Maria Patricio Mulero / Antoni Martí

Weimar

Professorat: Teresa Rosell / Antoni Martí

Lisboa

Professorat: Bernat Padró

Belgrad

Professorat: Borja Bagunyà

Sarajevo

Professorat: Borja Bagunyà

Lviv

Professorat: Àlex Matas

Cracòvia

Professorat: Àlex Matas

Sant Petersburg

Professorat: Tomàs Meinhardt

Avaluació

Presentació d'una monografia sobre algun dels aspectes desenvolupats en el mòdul.

Activitats docents i acadèmiques

Història comparada de les ciutats: perspectiva des de Barcelona

Professorat: Maria Patricio Mulero

Introducció a la moderna teoria de la ciutat, amb especial atenció a la dimensió literària i crítica de la constitució de l'espai públic. Anàlisi dels processos que constitueixen la modernitat urbana, tant en el seu aspecte material, històric, polític i filosòfic, com en la seva articulació immaterial i simbòlica, amb la literatura i les arts. Història intel·lectual de les ciutats i de la idea de capital cultural vinculat a les grans ciutats europees, amb especial atenció a la idea de capitalitat cultural de Barcelona.

Weimar

Professorat: Teresa Rosell

Estudi d'un dels bressols de la cultura germànica i europea, Weimar, una petita ciutat que va esdevenir centre de pensament durant la fi del segle XVIII i començaments del segle XIX — Herder, Schiller, Goethe,...—. El seu model de centre cultural serà fonamental per entendre la tensió entre França i Alemanya, que tenia en París el model dominant a Europa de capitalitat cultural fins aleshores. Weimar, però, també és una vila situada a escassos kilòmetres d'un dels camps de concentració i extermini del nazisme.

Trieste

Professorat:

Considerada com una de les cruïlles de la identitat cultural europea, des de la seva època de port de l'imperi austro-hongarès fins a l'actualitat italiana, aquest seminari s'endinsarà en la tradició literària, en diverses llengües, d'una ciutat que ha estat travessada per la història sencera d'Europa. Autors com Italo Svevo, Giani Stuparich, Scipio Slataper, l'estada de James Joyce, Umberto Saba, Roberto Bazlen, fins als actuals Marisa Madieri i Claudio Magris, donen a aquesta ciutat un caràcter excepcional en el context del conjunt d'Europa, i constitueix una de les seves preguntes obertes.

Aquest seminari no s'imparteix en el curs 18-19

Cracòvia

Professorat: Àlex Matas

El centre històric de Cracòvia, segons les seves diverses remodelacions, il·lustra la complexitat històrica i cultural d'un país cruïlla, Polònia, que ha patit la influència agressiva dels Imperis del seu entorn geogràfic d'Àustria, Prússia i Rússia. Cracòvia, a més, és una ciutat cabdal per entendre els fenòmens més transcendents de la història europea del segle XX. D'una banda, és una ciutat propera a Auschwitz, rellevant pels interessos ideològics del nazisme respecte a l'Europa Central i de l'est. D'altra banda, acull Nowa Huta, una ciutat de nova planta soviètica, exemple màxim dels interessos urbanístics pel comunisme.

Lviv

Professorat: Àlex Matas

La ciutat ucraïnesa de Lviv és al centre de la tradicional regió transfronterera de Galitzia, una zona del centre d'Europa on tradicionalment hi ha hagut una forta presència de la cultura jueva, avui situada entre els territoris de Polònia, Ucraïna, Romania i Eslovàquia. La ciutat de Lviv i Galitzia en general, sobre la que han escrit autors europeus tan rellevants com Bruno Schulz o Adam Zagajewski, roman avui com un exemple de la difícil preservació de la memòria jueva del continent. Les successives intervencions en el territori de les invasions poloneses, alemanyes, soviètiques o del mateix nacionalisme ucraïnès han contribuït a l'oblit d'una part cabdal de la història d'Europa.

Lisboa

Professorat: Bernat Padró

Lisboa, capital perifèrica, constitueix un eix problemàtic a l'hora de pensar Europa: el seu passat colonial traça vincles amb Amèrica i Àfrica en el marc de la lusofonia, alhora que la pregunta per l'encaix de Portugal a Europa exigeix una reflexió prèvia sobre el seu encaix a la Península Ibèrica. L'iberisme portuguès, defensat fonamentalment per escriptors, en ocasions com a forma d'antieuropeisme, ha concebut la península com a espai de diàleg entre les seves cultures. La sessió abordarà aquestes qüestions, partint de les *Conferències Democràtiques do Casino* (1871), organitzades pel poeta Antero de Quental i amb la participació, entre d'altres, d'Eça de Queirós, que van constituir una reflexió sobre la necessitat d'uropeïtzar el país; per arribar al cosmopolitisme paradoxal de Fernando Pessoa.

Belgrad-Sarajevo

Professorat: Borja Bagunyà

Estudi d'una de les ciutats més representatives, en la seva complexitat política, religiosa i literària, de l'Europa de l'Est, escenari d'episodis definitoris de la història contemporània —des de l'assassinat de Francesc Ferran d'Àustria fins al setge sagnant de la Guerra de Bòsnia, als anys noranta— i espai privilegiat per a pensar l'Europa dels Balcans. Aquest seminari analitzarà l'evolució dels camps intel·lectual i literari en l'era comunista, el període anterior a la Guerra de Bòsnia i la situació posterior al conflicte, en què l'eclosió de la religió, la pregunta per la identitat nacional i el debat sobre la tradició literària han jugat —i juguen— un paper fonamental.

Sant Petersburg

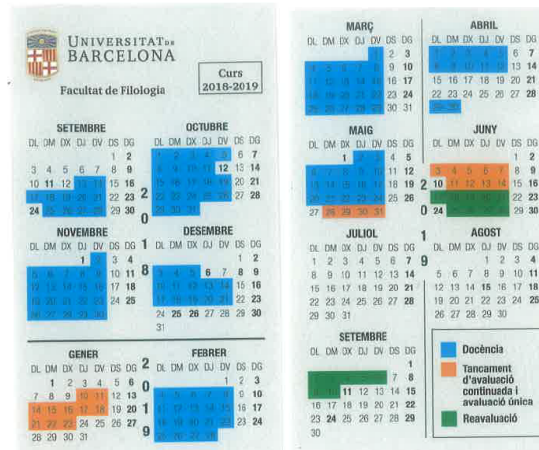
Professorat: Tomàs Meinhardt

Considerada com una de les cruïlles de la identitat cultural europea, però capital simbòlica russa, a l'ombra actualment de Moscou, la seva història sintetitza la convulsa història europea dels darrers tres segles, tot començant pel seu estranyíssim origen urbà, passant per la seva relació amb els *expatriats* francesos del 79, fins arribar als canvis de nom al llarg del segle XX o l'*habitació i mitja* en què va començar a escriure Joseph Brodsky.

Tan pel que fa a la literatura russa, com per la resta de les literatures occidentals, les *Memòries del Subsòl* de Sant Petersburg són una clau per a entendre —sense eufemismes, i amb moments de gran literatura—, la història subterrània d'Europa.

Horaris

El calendari del **Màster Barcelona-Europa** es regeix pel calendari oficial de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona.

Abril

Dimecres	Dijous	Divendres
3 17:00-19:00 Ciutats per a pensar Europa (TeoriaMartí)	4 17:00-19:00 Ciutats per a pensar Europa (WeimarMartí)	5 17:00-19:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica. (Padró) 19:00-21:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica (Palaudarias)
10 17:00-19:00 Ciutats per a pensar Europa (Lisboa)	11	12 17:00-19:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica. (Acevedo) 19:00-21:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica (Palaudarias)
17 No lectiu	18 No lectiu	19 No lectiu
24 No lectiu	25 No lectiu	26 No lectiu

Maig

Dimecres	Dijous	Divendres
1 No lectiu	2	3 17:00-19:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica. (Acevedo) 19:00-21:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica. (Padró)
8 17:00-19:00 Ciutats per a pensar Europa (Teoria/Martí)	9	10 17:00-19:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica (Padró) 19:00-21:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica. (Acevedo)
15 17:00-19:00 Ciutats per a pensar Europa (Lviv/Matas)	16	17 17:00-19:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica. (Padró) 19:00-21:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica. (Acevedo)
22 17:00-19:00 Ciutats per a pensar Europa (Cracòvia/Matas) 19:00-21:00 Ciutats per a pensar Europa (Belgrad-Sarajevo/Bagunyà)	23	24 17:00-19:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica (Palaudarias) 19:00-21:00 La Cultura Catalana, entre Europa i Amèrica (Padró)
29 17:00-19:00 Ciutats per a pensar Europa (Sant Petersburg/Maeinhardt)	30	→ Dissabte 8 de juny Matí Ciutats per a pensar Europa Seminari Barcelona, ciutat de frontera

ESTRUCTURA ACADÈMICA

Postgrau I Història Intel·lectual de Barcelona

MÒDUL 1 (TRONCAL) HISTÒRIA COMPARADA DELS INTEL·LECTUALS

- Història comparada dels intel·lectuals, principis i conceptes
- La idea d'Europa com a qüestió literària

MÒDULS COMPLEMENTARIS

Mòdul 2 Barcelona: camp literari i mirada urbana (1800-1906)

- Debat urbà com a debat intel·lectual a Barcelona, (s. XIX-XX)
- Fi de segle a Barcelona: corrents i debats polítics, artístics i literaris (1890-1905)
- El teatre com a debat social a la Barcelona de la fi de segle

Mòdul 3 Camp literari i camp intel·lectual a Barcelona I (1890-1931)

- La irrupció de l'Intel·lectual (1898-1921)
- El periodisme literari i Barcelona

Mòdul 4 Camp literari i camp intel·lectual a Barcelona II (la República i la Guerra Civil)

- La República i les Lletres (1931-1936)
- La batalla dels intel·lectuals (1936-1939)

Mòdul 5 Barcelona i la cultura durant el franquisme

- Barcelona durant el primer franquisme (1939-1960)
- Cultura en transició: (1960-1975[1982]) entre l'*engagement* i la cultura de masses

Mòdul 6 (COMÚ) La cultura catalana, entre Europa i Amèrica

- Barcelona-Amèrica (1890-1975)
- L'iberisme
- Literatura de viatges

Postgrau II Història de l'europeisme cultural a Catalunya

MÒDUL 1 (TRONCAL) HISTÒRIA COMPARADA DELS INTEL·LECTUALS

- Història comparada dels intel·lectuals, principis i conceptes
- La idea d'Europa com a qüestió literària

MÒDULS COMPLEMENTARIS

Mòdul 2 Europeisme cultural a Catalunya

- Europeisme i literatura catalana.
- Barcelona, ciutat de frontera.
- La mirada del viatger: entre Europa i Catalunya

Mòdul 3 Ciutats per a pensar Europa

- Capitals culturals: perspectiva des de Barcelona
- Weimar
- Lisboa
- Belgrad-Sarajevo
- Cracòvia
- Lviv
- Sant Petersburg

Mòdul 4 Història cultural d'un segle curt

- Catalunya i la Guerra Gran
- Catalunya i la Segona Guerra Mundial
- Catalunya-Europa: debats durant la dictadura franquista (1939-1975)
- Perspectiva des de l'exili literari

Mòdul 5 La Literatura comparada i Catalunya

- Història de la Literatura Comparada a Catalunya
- El paper de les traduccions
- Contextos europeus comparables al català.

Mòdul 6 (COMÚ) La cultura catalana, entre Europa i Amèrica

- Barcelona-Amèrica (1890-1975)
- L'iberisme
- Literatura de viatges

Estructura modular

El Màster està format per dos postgraus que poden cursar-se de manera independent, al llarg d'un o més anys.

També poden anar cursant-se mòduls de manera independent, durant diversos anys, fins assolir el número de crèdits ECTS exigít per assolir el títol de Postgrau. Si s'opta per aquesta fórmula, en arribar als 50 crèdits superats, es permetrà la inscripció del Treball de Final de Màster.

Els mòduls poden matricular-se de manera independent, segons l'eventual oferta específica de cada curs, amb titulació pròpia per a cada mòdul.

El número total de crèdits de cada Postgrau és 30, que s'han de cursar de la següent manera:

2 mòdul troncal	(2x5 crèdits ECTS)	10 ECTS
4 mòduls complementaris	(4x5 crèdits ECTS)	20 ECTS
Possibilitat de reconeixement de crèdits: màxim, 5; (de l'altre postgrau).	(0-5 crèdits ECTS)	0-5 ECTS
TOTAL		30 ECTS

Les eventuales activitats optatives seran triades de l'altre postgrau del Màster. Excepcionalment, i previ informe favorable del Coordinador, podran ser cursades dins d'aquests Postgraus assignatures de Màsters Oficials de la Universitat de Barcelona amb especial afinitat amb els continguts del respectiu Postgrau.

El títol de Màster s'assoleix si, després de cursats satisfactòriament els dos postgraus complets, es realitza un **Treball de Final de Màster**, de 10 crèdits ECTS, dirigit i avaluat per un dels professors del programa.

POSTGRAU I	30 ECTS
POSTGRAU II	20 (+10 troncal) ECTS
TFM	10 ECTS
TOTAL MÀSTER	60 ECTS